

ІВАН МАРЧУК – СУЧАСНИЙ ГЕНІЙ «ПЛЬОНТАНІЗМУ»

Мистецтво формує та розвиває творчий підхід до життя, збагачує уяву. Завдяки художньому мистецтву, людина може зрозуміти й усвідомити те, що не в змозі отримати від повсякденного життя та власного життєвого досвіду, оскільки в силу соціально-просторової та соціально-часової обумовленості досвід окремої людини обмежений.

Сила художнього мистецтва в його цілісному впливі на людину, що обумовлено образною природою художніх витворів. Через емоції та переживання мистецтво змушує задуматися над тим, щоб не просто раціонально, але й критично відноситися до дійсності. Саме під таким впливом працювали і працюють такі відомі митці, як С. Васильківський, О. Поляков, М. Пимоненко, І. Марчук та ін. Особливу увагу завжди привертає певне новаторство, винайдення стилю чи техніки. Постає логічне питання: чи варто працювати вже добре витоптаним шляхом, чи ризикувати, втілюючи своє бачення світу через новаторство.

Значний внесок у розвиток українського художнього мистецтва не лише на теренах країни зробили О. Криволап, О. Ройтбурд, В. Цагалов, О. Тістоль, О. Гилицький, І. Марчук та інші. Довкола питання розвитку художньої майстерності українських художників й донині тривають дискусії, проте очевидним залишається те, що перспективи виглядають більш оптимістично, аніж навіть декілька років тому.

Мета написання статті полягає у здійсненні аналізу особливостей творчого шляху сучасних українських художників на прикладі Івана Марчука, визнаного українського митця, що входить до сотні видатних майстрів сучасності у світі.

Творчість може вважатися лише тоді мистецтвом, коли його неповторна ідейна різносторонність спонукає глядача відчувати те, що воно – живе. Така творчість – мистецтво завжди дає і митцеві і глядачеві дещо більше, ніж вони очікують. Ще Лев Толстой зазначав, що творчість переростає у мистецтво лише тоді, коли встановлюється певна емоційність між митцем і його аудиторією. Справді, не всім художникам вдається передати не лише зображення, а ще й втілити дух час, його зміну і неоднозначність. Такі майстри сучасності практично безцінні, особливо враховуючи широку проблему комерційності творчості. Саме через це нашої уваги варта особистість, яку визнав весь світ. Іван Марчук – приклад художника, що по праву займає своє місце серед 51 художника світу у Римській «Золотій Гільдії» [3, с. 76].

Іван Марчук – автор визнаних у світі унікальних технік живопису – у свої 78 років відкриває по чотири виставки одночасно і малює інколи по 17 годин в день. Сюжети Марчука схожі на фільми жанру фентезі: відкривають нові світи з іншими законами.

У 2007-му році видання The Daily Telegraph включило Марчука до списку Ста геніїв сучасності. Сам художник не поводить, як геній: дозволяє оцінити на дотик картину, якщо не пошкодиться фарба, розповідає, як передбачив Чорнобиль і революцію 2004-го, і всміхається, коли дивиться на свій портрет на екрані фотокамери.

Зараз існує тенденція воювати з мистецтвом, насміятися над ним – «хто на що здатен». Як будь-яка ідеологія, вона знаходить собі прихильників, і вони її культивують. Автор вражаючих картин прагне, аби кожен збагнув, що мистецтво має приносити лише задоволення і вражати не дивакуватістю, чи актуальністю, воно має пробуджувати емоції і глибоке відчуття і сприйняття витвору мистецтва.

Коментуючи нові техніки, автором яких є Марчук, художник зазначає, що працюючи таким чином витрачається більше часу, але ефект дійсно вражаючий. Свою першу нововідкриту техніку митець відкрив, коли почав змальовувати конкретні пейзажі, а згодом додавати кольори, настрої і атмосферність. Саме тут програє комерційність, та Іван Степанович не має на меті збагачуватися, а творити, віддаватися мистецтву.

Пензлику Івана Степановича належить не одна нововідкрита техніка, та найбільше вражає «Пльонтанізм». Краса в його роботах – портретах, пейзажах, абстракціях – це краса самої природи. Складні деталі створюють неповторно цілісний образ. У його полотнах є й безум, і задушлива туга. Є й спокій, але він завжди в минулому часі. Спокій Марчука завжди в тому, що відійшло безповоротно.

«Пльонтанізм» від слова «плести», «пльонтати», а на картинах така техніка втілюється тисячами ліній різного діаметру, які влітаються одна в одну, і виникає враження, що картини ніби створені з клубочків чудернацьких ниток. Пейзажі Івана Марчука – суцільно виплетені. Накопичена й збережена краса дитинства, життя, часу знайшла свою форму, ставши мерехтливим потоком світла й тіні. Таким художника Івана Марчука знає не лише Україна, а й світ. Техніку митця вивчають у багатьох художніх академіях світу [2, с. 160].

Стиль Івана Марчука важко окреслити конкретними термінами. За майже 40 років митець написав понад 4 тисячі картин, серед яких і символізм, і абстракція, натуралізм, наїв. Марчук створив сотні портретів, пейзажів, натюрмортів і зовсім неземних філософських робіт. Свої картини розділив на 10 циклів, «10 іпостасей Марчука», як любить говорити сам Іван Степанович. При цьому наголошує, що вони створені в абсолютно різних, навіть полярних стилях та манері, і зізнається, що деякі полотна не зміг би зараз повторити. Та вже ж на весь світ він прославився завдяки своєму «пльонтанізму» [1, с. 85].

Незважаючи на всі складнощі, що пройшов на своєму тернистому творчому шляху Іван Степанович Марчук, він зміг зберегти інтерес до українського художнього мистецтва не лише працюючи у своїй невідомій, власній техніці, а й втілюючи свою душу та емоції в кожному

полотні. Самобутність української душі, її переживання і сподівання – все це можна відчутти, споглядаючи картини Марчука. Все більше українці цікавляться рідним, вже тоді, коли визнав світ. Це свідчить про активний розвиток нашої держави та її стрімке входження у європейський інтелектуальний простір. На прикладі художника було показано, що творити, бути собою і досягати визнання можна в будь-якій точці світу, та в душі завжди пам'ятати про рідне. Проте все ж актуальним лишається питання небажання митців «працювати» задля душі та емоцій. Комерційність сучасного світу захоплює найсокровенніше – мистецтво.

Отже, лише за умови усвідомлення митцем себе, як частинки чогось великого і неосяжного і неймовірному бажанні, можливо досягти прогресу, розвиваючи власні напрямки. Дякуючи самовідданості і палкій любові письменника до живопису і України сьогодні ми маємо не лише нові техніки і стилі, а й особу, якою варто гордитися.

Список використаних джерел:

1. Іван Марчук. Життя і творчість. / Іван Марчук. – К. : Мистецтво, 1996. – 176 с.
2. Кияшко Г. Чар Марчукової барви // Київ. – 2003. – № 5. – С. 157–163.
3. Унгурян Тарас. Одкровення від Івана: Фрагменти життєпису художника Івана Марчука: есе, поезії, іл. / Тарас Унгурян. – К. : Такі справи, 2001. – 141 с.